הצבי והצדק

יו"ל ע"י מוסדות קוסון בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק – גבעת זאב

מכון בני שלשים

בס"ד • פרשת ראה תשפ"ב

גליון מס' 75 • שנה ב'

דברי תורה
מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה. צ"ב מהו אמרו 'היום' הלא לא היום ניתנו להם כל אלו. וי"ל דהנתינה היא 'היום' פי' זה שמחדש הי"ת עלינו בכל עת יום חדש, זו היא הברכה דבכל יום יוכל אדם לשוב בתשובה ולקבל עליו עול תורה ומצות כמו"ש [ילקו"ש שמות רמז רעב] בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, וכן היום אם בקולו תשמעו [תהלים צה ז] ועוד כיו"ב, הנה זו היא ברכה גדולה ובלבד אשר תשמעון שאל"כ הוי כל יום כללתו מרובה מחבירו ח"ו.

אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים וגו'. אמרו בגמ' [ע"ז מה:] דתניא רבי אליעזר אומר מנין לעוקר עבודת כוכבים שצריך לשרש אחריה תלמוד לומר ואבדתם את שמם, אמר לו רבי עקיבא והלא כבר נאמר אבד תאבדון. הנה ר' עקיבא דריש בכל הש"ס כפל לשון לרבויי ולא ס"ל דברה תורה כלשון בני אדם לכן דרש מאבד תאבדון שצריך לשרש אחריה. והתוס' הקשו שם [דף מו.] ד"ה אמר לו ר"ע וכו' תימה הא איצטריך לר"ע למדרש אבד ואחר כך תאבדון (פירש"י אלמא יש שהות הפסק בינתיים) כר' יוסי בר' יהודה דקם בשיטת דר' יוסי הגלילי דלכאורה משמע דר"ע ס"ל במתני' כר' יוסי הגלילי וכו', וי"ל דודאי ר"ע דמתני אליבא דר' יוסי הגלילי קאמר וליה לא ס"ל וכו' עיי"ש. ולולי דבריהם הק' היה נלענ"ד לתרץ כמו שתירצו בגמ' בכמה מקומות דא"כ הול"ל אבד אבד את כל המקומות וכו' מאי אבד תאבדון שמעת מינה תרתי, עי' פסחים [מא:] לימא קרא או בשל בשל או מבשל מבשל מאי בשל מבשל שמעת מינה תרתי.

כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלקיכם מכל שבטיכם וכו' לשכנו תדרשו ובאת שמה. כתב האמרי אמת זצ"ל בשם חי' הרי"מ 'לשכנו' תדרשו רמז לענוה ושפלות רוח כמו"ש [ישעיה נז טו] מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח וכו' עכ"ד. ולפי"ז יש לפרש את תחילת הפסוק אל המקום אשר יבחר ה' אלקיכם מכל שבטיכם, היינו שבחר הי"ת מקום השכינה בגבול בנימין שהוא הקטן בשבטים כדאיתא בילקוט [דברים תתקנז] מפני מה זכה בנימין שתשרה שכינה בחלקו משל למלך שהיו לו בנים הרבה וכו' קטן שבכולם היה אביו אוהבו אוכל ושותה עמו נכנס נשען עליו יוצא נשען עליו כך בנימין הצדיק קטן של שבטים היה וכו' אמר הקב"ה מקום שסמך צדיק זה ידיו שם אני משרה שכינתי לכך נאמר ובין כתפיו שכן ע"כ. וז"ש אשר יבחר ה"א מכל שבטיכם, הוא בנימין שנבחר מכל השבטים בשל קטנותו, לפיכך לשכנו תדרשו ובאת שמה, וכן אמרינן בגמ' [סנהדרין פח:] מי שהוא חכם ושפל ברך ודעת הבריות נוחה הימנו יהא דיין בעירו משם מעלין אותו להר הבית משם לעזרה משם ללשכת הגזית, שלחו מתם איזהו בן העולם הבא ענוותן ושפל ברך שייך עייל שייך ונפיק וגריס באורייתא תדירא ולא מחזיק טיבותא לנפשיה.

לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום איש כל הישר בעיניו. למה נקט 'עיניים' דייקא, היה יכול לומר איש ככל העולה על לבו. וי"ל והבאתם שמה קאי על משכן שילה וכן שמ"ה בגימ' שיל"ה, הנה בזמן משכן שילה היה אסור לאכול קדשים קלים אלא ככל הרואה בעיניו את המשכן כדקתני במתני' [מגילה ט:] אין בין שילה לירושלים אלא שבשילה אוכלין קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה ובירושלים לפנים מן החומה, וז"ש ולא ככל אשר אנחנו עושים היום איש ככל הישר 'בעיניו', לא כמעשינו היום שגם אם אין עיניו רואות המשכן שרי לאכול בשר קדשים.

כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה. א'ל ה'מנוחה ו'אל ה'נחלה. ר"ת אהו"ה, שם הדעת בגימ' טו"ב, והמנוחה נקראת טוב כדכתיב [בראשית מט טו] וירא מנוחה כי טוב.

ואמרת אכלה בשר כי תאוה נפשך לאכל בשר בכל אות נפשך תאכל בשר. יש כאן אריכות דברים, ואמרת אכלה בשר, כי תאוה נפשך לאכול בשר, בכל אות נפשך תאכל בשר, מה צורך בכל הבשר הזה די לו לאדם בכך שגופו דורש אכילת בשר לצורך קיומו, אבל למה נצרך לדבר בזה ולפרסם אכלה בשר כי תאוה נפשך לאכל בשר.

וי"ל עפ"י מה שפי' הבעש"ט הק' עה"פ רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף [הלים קז ה], שקשה למה עשה השי"ת להיות תאוה וחשק למאכלים אלו, ועל כרחן שיש איזה ניצוץ מנפש האדם באותו מאכל, וזהו שאמר נפשם בהם תתעטף, כלומר לכך רעבים וצמאים כי נפשו של אותו אדם הרעב בהם תתעטף ע"כ. וז"ש ואמרת אכלה בשר, פי' האדם מדבר אל עצמו ואומר אכלה בשר, והטעם שאני זקוק לאכל בשר הוא כי תאוה 'נפשך' לאכול בשר כי נפשו תתעטף באותו הבשר ואז בכונה זו הרשות בידך בכל אות נפשך תאכל בשר.

כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ד"א לשום שמו שם וזבחת מבקרך וצאנך וגו'. מה כונת אמרו לשום שמו שם, ומה ענין זה לשחיטת בשר

לתגובות, כתובת מייל: hazvi3000@gmail.com • www.koson.co.il

תאוה, הול"ל כי ירחק ממך מקום המשכן וזבחת מבקרך וכו'. וי"ל הנה כתב בשער המצות להאריז"ל בפרשתן כונת השחיטה וז"ל, וכשישחוט יכוין כי הנה מקום השחיטה הוא בגרו"ן שהוא גימ' ג' שמות אלהי"ם העולים כמנין גרו"ן, והם ג' מוחין דקטנות היורדין בגרון בעת הגדלת ז"א, ובאין לו מוחין דגדלות דהויו"ת, והנה הם דינין קשים גמורים, ותכוין להוריד שם ג' הויו"ת דמוחין דגדלות ויתמתקו הדינין של הגרון ואז יהיו ג"פ יהו"ה אלהי"ם בגימ' השחיט"ה ע"כ. ולפי"ז י"ל כוהת הכתוב דכי ירחק ממך המקום להקריב קרבן במקדש ששם יחול שמו ית' על הקרבן אשה לד', תוכל לעשות זאת במקומך ע"י הכונה הנ"ל בשעת השחיטה כי יחול שמו ית' על הזבח.

כי תעשה הטוב והישר בעיני ה' אלקיך. פירש"י הטוב בעיני השמים והישר בעיני אדם. הנה במתני' אבות [פ"ב א'] רבי אומר איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם. פירש רבינו המאירי יש מפרשים לעושיה על הקב"ה שהוא נקרא פועל ועושה כל דבר וכו' וכונת המאמר שיבחר האדם במעשהו שיהיה באותו מעשה נחת רוח לשמים ולבריות וכו' ע"כ. י"ל שזה נלמד מכאן כי תעשה הטוב והישר כפירש"י הטוב בעיני השמים והישר בעיני אדם.

המוציא אתכם מארץ מצרים והפודך מבית עבדים. לכאורה הוא כפל הענין, המוציא אתכם מארץ מצרים והפודך מבית עבדים. וי"ל עפ"י מה שנתבאר אצלנו (בפ' בא עה"פ והיה כי ישאלך בנך, ולעיל פר' מסעי עה"פ ויסעו מרעמסס) שביציאת מצרים היו ב' גאולות, א' עצם היציאה מגלות ארץ מצרים, ב' שחרור מהיות עבדים ויוציאנו לחירות עולם, קודם היתה היציאה ממצרים כמו"ש הוציאך מארץ מצרים לילה, ולבוקר יצאו ביד רמה ונשתחררו מהיותם עבדים.

בנים אתם לה' אלקיכם לא תתגדדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת. בגמ' [יבמות יג:] דרשו לא תתגודדו לא תעשו אגודות אגודות עיי"ש. תמוה מה ענין אגודות אצל איסור לשים קרחה למת, י"ל בצחות כשהאב או הרב מת לפעמים נעשים בניו או תלמידיו אגודות אגודות ולא עוד אלא שחולקים זה על זה כמריבת עדת קרח וכיו"ב, וז"ש בנים אתם לה"א זכרו כי אנשים אחים אתם, לא תתגודדו לעשות אגודות אגודות זה כנגד זה בשנאה, ולא תשימו קרחה כמחלוקת קרח בין עיניכם למת בראות עיניכם את אביכם מת, אלא תסדרו חלוקתיכם הכל בשובה ונחת.

כי פתח תפתח את ידך לו וגו'. מה ענין פתיחת היד דייקא, לכאורה בצדקה צריך לפתיחת הלב. וי"ל עפי"ש בספר הליקוטים להאריז"ל בפרשתן וז"ל, עוד צריך לכוין מי שנותן הצדקה כדי ליחד שם ההוי"ה בזה האופן, כי הפרוטה שנותן לעני היא בסוד י' של הוי"ה, וחמש אצבעות הנותן הרי ה' של הוי"ה, וקנה ידו סוד הוא"ו של הוי"ה, וחמש אצבעות העני של מקבל הרי ה' אחרונה של הוי"ה ע"כ. והנה כל זה היחוד נעשה כשהנותן פותח את ידו תחילה ונותן הפרוטה לעני משא"כ אם העני פותח תחילה ופושט את ידו הרי מהפך את סדר הוי"ה שלא כסדרן, וז"ש פתח תפתח את ידך וכמו"ש חז"ל [תיקו"ז ז ע"ב] אל תקרי ידך אלא יודי"ך, כלומר תפתח אתה באות יו"ד וכו' ואז יהיה צירוף הוי"ה כסדרו.

לר"ח אלול שחל להיות בשבת

וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו וגו'. בס' מאור ושמש פי' הכונה על חודש אלול הנקרא דר"ך כידוע דבחודש אלול שם הוי"ה דס"ג ושם אהי"ה במלוי יודי"ן גי' קס"א ששניהם בגי' דר"ך מאירים בשם ב"ן, וזהו שכ' [ישעיה מג טז] הנותן בי"ם דר"ך עיי"ש. וי"ל עוד עד"ז וכי ירבה ממך הדרך פי' שתכבד ותרבה עליך עבודת חודש אלול ולא תוכל לעשותה כדבעי להשלים תיקון השנה כראוי, אזי העצה שירבה בנתינת צדקה כמו"ש [דניאל ד כד] וחטאך בצדקה פרוק, וזהו ונתתה הכסף היינו ממון לצדקה.

ואמרתי עוד בר"ח אלול שחל להיות בש"ק, דהנה צירוף שם הוי"ה דחודש אלול הוא ההו"י היוצא מס"ת הפסוק וצדק"ה תהי"ה לנ"ו כ"י, והר"ת של הפסוק הוא כות"ל אתוון ו'נפשי כ'עפר ל'כל ת'היה הרומז על ענין ענוה והתבטלות שהוא ראשית לכל ענין תשובה וחרטה שזמנה בחודש אלול. וז"ש וכי ירבה ממך הדרך פי' תקשה עליך עבודת חודש אלול הנקרא דר"ך, לא תוכ"ל נוט' ו'נפשי כ'עפר ל'כל ת'היה, כלומר ולא תגיע למדה זו של התבטלות כראוי וכיאות, אזי שאת"ו עולה בגימ' השב"ת, פי' ע"י סיוע כח קדושת השבת ומצותיו נעשים כל התיקונים מאליהם, וביום השבת יפתח, כמו שמבואר בשעה"כ דרושי ר"ה הטעם דבר"ה שחל בשבת אין תקיעת שופר כי כח קדושת השבת בעצמו משלים כל התיקונים הנעשים ע"י השופר.

ונתתה את הברכה וגו'. פירש"י כתרגומו ית מברכיא. הנה המפו' ביארו דרש"י פירש כן משום דעל הברכה עצמה לא שייך לשון נתינה דהא אין בה ממשות לכך פי' דקאי על המברכים. וצ"ע דשפיר מצינו לשון נתינה על ברכה כדכתיב בפ' כי תשא ולתת עליכם היום ברכה [שמות לב כט], וכתיב והנה עתה לקח ברכתי [בראשית כז לו], וכן ויתן לך את ברכת אברהם [שם כח ד], וכתיב תנה לי ברכה [יהושע טו יט], ובפרשתן ג"כ יתפרש ראה אנכי נותן וגו' ברכה וקללה. ונראה דדחקו לרש"י דהא הברכה ניתנה לישראל ולא להרים ומאי קאמר ונתתה את הברכה על הר גריזים, ע"כ פי' דהנתינה קאי על המברכים ולא אברכה עצמה. והנה הא"ע ורבנו בחיי פירשו דנתינה מקרי גם בפה כמו"ש בפ' אחרי ונתן אותם על ראש השעיר [ויקרא טז כא], ואינו מובן דאמנם אמרו בגמ' [יומא מ:] הנחה לא מעכבא, היינו הנחת הגורלות על ראש השעיר, אבל זהו רק לעיכובא, ומ"מ מצוה לכתחילה ודאי איכא כמבואר שם, ובתו"י שם ד"ה הנחה פירשו דפשיטא לן שלכתחילה צריך הנחה, רק דמסברא אמרינן דאינה מעכבת הואיל והם מבוררין כבר בפה אין סברא שתעכב ההנחה ע"כ, אבל ודאי והניח אותם וגו' פירושו כפשוטו הנחת הגורל ביד ולא רק בפה, וצ"ע.

בינה לעיתים

דרוש לפרשת ראה ולחודש אלול

מאת רבינו בעל האור מלא זיע"א

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו כו' והקללה אם לא תשמעו כו' וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם. יש לדקדק על כפל הלשון אם לא תשמעו כו' וסרתם מן הדרך, גם להבין אמרו אשר לא ידעתם. ונראה לפרש הנה כוונת חדש אלול הוא הנותן בים דר"ך ס"ג קס"א גי' דר"ך עיין בכוונת (שער היחודים פ"ו), וזהו ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה היינו שהקב"ה נותן את הבחירה לאדם שיבחר במה שלבו חפץ, רק שאם ישמע בעוב אז יבא עליו ברכה, ואם לא תשמעו אז יבא עליו ח"ו קללה, אמנם הקב"ה הרוצה להטיב לברואיו נותן עצה להאדם איך להפוך מרע לטוב, וזהו והקללה אם לא תשמעו כו' אמנם וסרתם פי' יש בכחכם להסיר מכם הרע והקללה מן הדר"ך פירוש על ידי החדש אלול שנתתי לכם אשר בו הכוונה הנותן בים דר"ך ובזה החדש אש"ר אנכי מצוה אתכם אש"ר זה בינה המאשרנ"ו הוא עולם התשובה, וירצה אש"ר אנכי מצוה אתכם שאני מצוה אתכם על התשובה ואז תכופר לכם העון ותבא עליכם ברכה.

והנה נודע מה שמקשים בספה"ק (חיד"א דבש לפי) איך יועיל התשובה שהוא בדבור בודוי ויבטל מעשה העון, איך אתי דבור ומבטל מעשה, ותירצו כיון שאמרו חז"ל אין אדם חוטא אלא א"כ נכנס בו רוח שטות, ממילא שפיר אתי התשובה שהוא עם הדעת ומבטל מעשה העון שהיתה בבלי דעת, וזה עצמו בא הכתוב להורות לנו כאן מאחר שמדבר כאן מענין התשובה כנ"ל ובא להורות לבל יקשה לנו איך יבא דבור של תשובה לבטל מעשה העון ע"ז אמר כי זה שהיה בכם ללכת אחרי אלהים אחרים הגורם לזה הי' 'אשר לא ידעתם' היינו בבלי דעתכם כי אין אדם חוטא אא"כ כו' וע"כ מהני התשובה שהוא עם הדעת והבן.

תורתן של אבות
דברי תורה מרבותינו הקדושים זיע"א

ראה אנכי נותן לפניכם וכו'. י"ל עפ"י הידוע בחקירת ספר **העיקרים** דלכאורה קשה איך מועילה תפלתו של אדם לביטול גזירה וכו' הלא מיחזי כאילו שינה הקב"ה רצונו כביכול ח"ו, ותירץ שאין הדבר כן אלא דיש צינור המשפיע ברכה ויש של קללה ותלוי במקום שעומד הכלי המקבל, וע"י שהאדם מתפלל להקב"ה נעשה עמידת הכלי במקום צינור הברכה ומי שאינו מאמין אין לו כלי לקבל ברכה, וז"ש אנכי נותן לפניכם ברכה וקללה כלומר שניהם מונחים לפניכם ועליכם מוטל להיות כלי המקבל ברכה אם תשמעו אל מצות ד' אלקיכם תהיו כלי לקבלה מצינור הברכה וכו'. (תפוחי חיים)

לא תעשון כן לי"י אלקיכם. שמעתי הפסוק ברמז מקובל מצדיקי הדור, דהנה יש בני אדם אשר חוק קבוע להם כמה ילמדו וכמה יאמרו תהלים וכיוצא, ואכלו את חוקם אשר ניתן להם ובדעתם שכבר נתנו להבורא המגיע לו ויתר היום הולכים בטל ומבקשים שכר כפנחס, והנה המשכיל על דבר אין לך יום דומה לחבירו, ועת לפזר ועת לכנס, לפעמים המעשה כזאת ביום זה הוא מצוה כגון שעושה הדבר בהצנע עבור כבוד שמו, ולמחר אותו הדבר בעצמו הוא עבירה כגון שיגיע הדבר להתפארות וכיוצא, ואי אפשר לפרש הדבר כי המשכיל יבין מעצמו, וזה באה אזהרת תורתינו לא תעשון כן לי"י אלקיכם, ר"ל כדמיון הזה ממש אותו ההנהגה, כי באפשר היום המנהג הזה טוב ולמחרתו הוא בהיפך, והבן.

ושמעתי עוד, לא תעשון כן וכו'. כן, מלשון כן בנות צלפחד, לשון נכון וצדק. והכוונה לא תעשון את עצמכם צדיקים ונכונים לי"י אלקיכם, רק בכל שעה יצדק משפטי הבורא (אגרא דכלה)

כי יהיה בך אביון וגו' לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ידך וגו' כי פתח תפתח את ידך וגו' השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו' ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא נתן תתן לו וגו' כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך בכל מעשיך ובכל

משלח ידך. יש לפרש עפ"י דברי הרב הקדוש מו"ה **הרבי ר' זושא** זצ"ל על מה שמצינו באנשי ענתות שהתפלל עליהם ירמי' שבעת ירצו עשות צדקה להכשילם באנשים שאינם מהוגנים (ב"ב ט:) והוא לפלא אשר ירמי' שהי' דורש טוב לעמו תמיד יבקש דבר קשה כזאת, ופירש הוא ז"ל דגם בקללתו הי' כוונתו באמת לטוב בעבורם על כי ראה מעשיהם שאינם מהוגנים ולא הי' לו ללמד עליהם שום זכות ועל כן התפלל עליהם להכשילם [לדעתם] במצוה זאת בבני אדם שאינם מהוגנים, ואף שלא יקבלו על מצוה זאת שכר על כל פנים יוכל ללמד זכות עליהם ולהריח להם שפע טוב ממעל מצד מדה כנגד מדה כי במדה שאדם מודד בה מודדין לו וכמו שהמה אינם מדקדקים ונותנים אף למי שאין ראוי והגון כן יגיע להם שפע ממעל אף כי גם הם במעשיהם אינם מהוגנים עכ"ד.

ועפ"ז י"ל ג"כ המקרא קודש הנ"ל, כי אביון נקרא מי שהוא אביון ממצוות, ובא הכתוב באזהרות הללו 'ולא תקפוץ את ידך מאחיך האביון' אע"פ שהוא אביון ממצוות, וזהו כוונת הכתוב 'ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו' היינו מחמת שתחשבהו לרעה, ע"כ יעלה בדעתך שלא לתת 'לו' דייקא עד כי יזדמן לפניך עני הגון, לכן בא הכתוב באזהרות הללו כי 'פן יהי' דבר זאת עם לבבך בליעל' היינו שגם אתה בעצמך תהי' מהכת הלזו וגם פן הוא עצת בליעל להכשילך ולתת מקום לקטרג עליך, וזהו 'וקרא עליך אל ה' והי' בך חטא', והיינו כי יפשפשו ג"כ אחר מעשיך אם ראוי אתה לפי מעשיך להשפיע לך די מחסורך מכל מקום אולי גם 'בך' ימצא 'חטא' איזהו חסרון ותגרום לך לקלקל ח"ו צינורת השפע כמו שאתה קופץ ידך מאחיך האביון במצוות, ולזה בא הכתוב להודיענו זאת כי כל הפושט יד נותנין לו, וזהו 'נתן תתן לו' אף כי לפי דעתך הוא מהאנשים שאינם מהוגנים, 'כי בגלל הדבר הזה יברכך' היינו כמו שאתה מתנהג עצמך ואתה נותן אף למי שאינו הגון ואינו כדאי כן יברכך ה' בכל מעשיך ובכל משלח ידיך מכל מקום, ולא יהי' מקום עליך לקטרג ותצליח בכל אשר תעשה בחיי בני ומזוני. (צמח דוד - דינוב)

והיית אך שמח. הלשון 'אך' נראה מיותר, הול"ל והיית שמח. וי"ל דידוע דכל מקום שנאמר אך הוא מיעוט, ואמרו חז"ל איזהו עשיר השמח בחלקו, דהיינו שאפילו יש לו רק מעט שמח בחלקו, וז"ש והיית אך שמח היינו אפילו בהמעט שחנן ד' אותך ג"כ תהיה שמח. (אשי"ב אברהם)

כל צפור טהורה תאכלו. שמעתי מכ"ק מורי ורבי **האור מלא** זצוק"ל, שהיה מספר כי **העטרת צבי מזידיטשוב** נסע פעם אל רבו הק' **מלובלין** על שבת מברכין אלול שחל להיות בפרשת ראה, וביום ערב שבת קודש בבוא העירה נפל העט"צ למשכב מטורח הדרך, ובליל שבת לא היה בכוחו לילך אל תפלת רבו הק' ונשאר באכסניא שלו להחפלל, אחר התפלה אמר למשמשו ר' יעקב כי ברצונו לילך להשלחן הקדוש על כן יודיענו הזמן כשיכנס הרבי להשלחן, וכן הוה. כאשר הגיע הזמן הלך העט"צ לבית המדרש ובכל דרך הליכתו היה המשמש תומכו מחמת חולשתו, בדרך עלייתם על השטיגען [מדרגות] לעלות לביהמ"ד עמד פתאום העט"צ ולא המשיך לעלות, וסבר המשמש כי מחמת חולשתו אין ביכלתו לעלות הלאה, רק פתאום התחיל העט"צ לדבר למי שהוא, ואמר בקדשו: עלוב ושאינו עלוב מי נדחה מפני מי (מגילה מו.), והמשיך לעלות השטיגען.

והמשמש לרוב תמיהתו שאל את רבו העטרת צבי, הן למי דיבר רבינו, וסיפר העט"צ כי האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב חזרו כעת מהרבי הק' מלובלין שבאו לברך לו גוט שבת, ובאמת הייתי צריך לנטות לכבודם אבל מחמת חולשתי שלא היה בכוחי לנטות מפניהם, אמרתי כי שאינו עלוב נדחה מפני עלוב, ועל כן הם ינטו מפני, וכן עשו. המשיך המשמש לשאול, האם האבות הקדושים באים בקביעות להרבי, ענה לו העט"צ כי הנה הם באים לפעמים והסימן הוא, כי כאשר הם באים אצלו אז הוא מדבר מהם בהתורה. ונכנסו לבית המדרש להשלחן, ובעת השלחן באמירת התורה, פירש הרבי מלובלין את הפסוק שבפרשה **כל צפור טהורה תאכלו**, וכך אמר **כל** מרמז ליעקב, שאמר וכי יש לי כל (בראשית לג יא). **צפור** רומז לאברהם, שכתוב בו ואת הצפור לא בתר (שם טו י). **טהורה** רומז ליצחק, שנעקד על גבי מזבח להיות עולה תמימה וטהורה. והמשיך **תאכלו**, כי בזכות שלושת האבות הקדושים יהיה פרנסה טובה לישראל, בני אברהם יצחק ויעקב, וזהו **תאכלו**. (ילקוט שבת קדשיך דף סג, הובא בילקוט עטרת צבי)

הילוכם בקודש
עובדות והנהגות מרבותינו הקדושים מקאמאן זצוק"ל

סדר השכמת הבוקר [ח"ר]

יז. לאחר סדר הלימוד והנחת תפילין הנ"ל הלך לטבול שנית במקוה, וחזר לחדרו ורחץ פניו ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים מיוחדים לתפילה, דהיינו בגד עליון (בעקיטשע) של משי שחור ואבנט (גאורטל) מיוחד, ולפעמים למד עוד בזוהר או בתיקוני זוהר. אח"כ נטל הכיס של טלית ותפילין בידו השמאלית תחת אציליו, עמד אצל מזוזת פתח חדרו והניח ידו על המזוזה, והתפלל תפילה קצרה חרישית, ולפעמים הצליח מלווהו לשמוע שהוא מתפלל על קבלת התפלות.

יח. אירע פעם שכבר היה עומד מוכן לילך לביהמ"ד, ועוד לא הספיק לצאת מביתו עברה שם אשה אשר לא היתה מבני הבית, וחור מיד לחדרו ונטל ידיו, ואו הלך להתפלל.

יט. הלך לבית המדרש במהירות, וכשהגיע אל מזוזת בית המדרש נתן ידיו על המזוזה ועמד מעט ואמר בבית אלקים נהלך ברגש ואחר כך נכנס, ובעודו הולך כרע גופו שלוש פעמים כשהוא מרכין ראשו וגופו והלך אל מקומו בזריזות.

כ. לפעמים בימות החורף, באותן השנים שעדיין לא היה ישיבה, והקור היה חזק מאוד, לא התפללו בבית המדרש הגדול, אלא בחדר הסמוך לחדרו שהיה נקרא "גבאי שטיבל", ואז נהג להניח הטלית והתפילין בחדרו ואח"כ יצא לחדר שהציבור היו שם מעוטף בטלית ותפילין, ולפעמים נשאר בחדרו להתפלל והפתח היה פתוח לחדר שהציבור התפללו. ובמנחה ומעריב היה מתפלל בכל פעם בחדרו והדלת היתה פתוחה לחדר שהציבור התפללו שם, אבל בשבת התפלל תמיד עם הציבור בחדר אחד.

כא. כשהתפלל לפעמים בימות החול בבית המדרש העירוני, לפעמים התעטף בטלית ותפילין בפאליש (שהוא החדר שלפני הבית המדרש) ונכנס לבית המדרש מעוטף בטלית ותפילין, ולפעמים לבשם בבית המדרש במקומו.

מדור לשון תורה
מתוך ספר 'לשון תורה' על כפל לשונות בתורה
מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

אֲבֵד תְּאַבְּדוּן אֶת כָּל הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר עָבְדוּ שָׁם הַגּוֹיִם: גמרא [ע"ז מה:], ורבי יוסי ברבי יהודה האי סברא מנא ליה נפקא ליה[א] מאבד תאבדון אבד ואחר כך תאבדון[ב] ורבנן הא מיבעי ליה לעוקר עבודת כוכבים שצריך לשרש אחריה וכו', דתניא רבי אליעזר אומר מנין לעוקר עבודת כוכבים שצריך לשרש אחריה תלמוד לומר ואבדתם את שמם, אמר לו רבי עקיבא[ג] והלא כבר נאמר אבד תאבדון[ד] אם כן מה תלמוד לומר ואבדתם את שמם מן המקום, ההוא לכנות לה שם. ספרי [ראה פ"ח], מנין אתה אומר שאם קצץ אשירה והחליפה אפילו י' פעמים חייב לקוצצה ת"ל אבד תאבדון[ה]. ירושלמי [ע"ז פ"ד ה"ד], ע"ז של נכרי אסורה מיד דכתיב אבד תאבדון מיד, ושל ישראל עד שתיעבד דכתיב ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה וגומר לכשישים, ואית דמחלפין ליה ע"ז של ישראל אסור מיד דכתיב ארור האיש, ושל נכרי עד שתיעבד דכתיב אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים. אור החיים, טעם כפל אבד תאבדון, יתבאר על דרך אומרם במסכת עבודה זרה (מג:) שביטול עבודה זרה צריך שני דברים, שוחק וזורה לרוח או מטיל לים, ובאחת מהנה אינו יוצא ידי חובתו, ולזה כפל לומר ב' איבודים.

א. מהיכן למד שיש לעקור את הע"ז בשני שלבים ויש להפסיק ביניהם לשם כיבוש הארץ.

ב. פירש"י, ואח"כ תאבדון - אלמא יש שהות הפסק בינתיים.

ג. ר' עקיבא דריש בכ"מ כפל לשון ולא ס"ל דברה תורה כלשון בני אדם. התוס' הקשו להלן מו. ד"ה אמר לו ר"ע תימה הא איצטריך לר"ע למדרש אבד ואחר כך תאבדון כר' יוסי בר' יהודה דקם בשיטת דר' יוסי הגלילי דלכאורה משמע דר"ע ס"ל במתני' כר' יוסי הגלילי וכו', וי"ל דוודאי ר"ע דמתני אליבא דר' יוסי הגלילי קאמר וליה לא ס"ל וכו' עיי"ש, ולולי דבריהם היה נלענ"ד לתרץ כמו שתירצו בגמ' בכ"מ בש"ס דא"כ הול"ל אבד אבד את כל המקומות וכו' מאי אבד תאבדון שמעת מינה תרתי, עי' פסחים מא: לימא קרא או בשל שו או מבשל מבשל מאי בשל מבשל שמעת מינה תרתי.

ד. פי' הרא"מ, אבד תאבדון אבד ואחר כך תאבדון, מכאן לעוקר עבודה זרה שצריך לשרש אחריה. בספרי. דאם לא כן תרי זימני אבד תאבדון למה לי. ואף על גב דאיכא למימר דברה תורה כלשון בני אדם, כדאמר ר' אלעזר (בקידושין יז:) גבי הענק תעניק לו, ורבי שמעון גבי העבט תעבטינו (כתובות סז:), הני מילי היכא דמוכחי קראי, אבל היכי דלא מוכחי קראי מדרש דרשינן, כדאיתא במציעא (לא: ותוס' שם ד"ה דברה). ופירוש שצריך לשרש אחריה, הוא כמו ששנו בספרי מניין אתה אומר שאם קצץ אשרה והחליפה אפילו עשר פעמים שחייב לקוצצה, תלמוד לומר אבד ואחר כך תאבדון. ובמשכיל לדוד פירש דהכי פירושו, משום דאמרינן פ' כל הצלמים גדועי ע"ז קודמין לכיבוש א"י וכיבוש א"י קודם לביעור ע"ז, וז"ש רבינו אבד מיד דהיינו גדוע, ואח"כ כלומר אחר הכבוש תאבדון כלומר תשרישו ותבערו, א"כ מכאן שצריך לשרש אחריה, אלא שלא עשו מיד לפי שכבוש א"י קודם.

ה. פי' רבנו המלבי"ם כל מקום שכפל המקור על הפעל מורה על התמדת הפעולה (אילת השחר כלל ל"ח), שאם החליפה יקצץ שנית.

הרה"ק רבי יוסף הלוי ראטנבערג מקאזווע חתן רבינו העטרת צבי מזידיטשוב זי"ע

הגה"ק ר' יוסף היה תלמיד ותיק לרבינו העטרת צבי מזידיטשוב וזקנו של רבינו בעל בני שלשים, בזיו"ר היה חתן הרה"ק ר' אלכסנדר סענדר מקאמארנא זצ"ל ולאחר שנתאלמן נשא את זקנתנו הרבנית הצדיקת המלומדת מרת רייזל ע"ה בת העטרת צבי לאחר פטירתו (עליה אמר אביה העט"צ 'פאר מיין רייזעלע פעלט נאר דער ספאדיק'), ונולד להם בנם ונקרא שמו צבי הירש ע"ש זקנו [הוא אבי רבינו בעל בני שלשים].

תחילה דר הגה"ק ר' יוסף בעיר ראָזינטאָב (בעיירה ראזניאטיב בגאליציא מחוז סטאניסלאב נפת קאליש סמוך לדאלינא היתה קהילה גדולה, בעל קצות החושן שימש שם אב"ד עד שנת תקמ"ח) ובחודש מנחם אב שנת תקפ"ו נתקבל לאבד"ק קאזאווא שם כיהן פאר וניהל את עדתו עד פטירתו.

העיירה קוזוֹבָה (קאזעווע קאזאווא) שוכנת במזרח גאליציא מחוז טַרנוֹפּוֹל סמוך לעיר בֶּערזשאַן לא הרחק מקאזילוב וסוקוליב כיום אוקראינא, העיירה שוכנת לצד אגם על גדת נהר קוֹרוֹפֶּטס, עד לימי השואה היתה שם קהילה יהודית גדולה, (אחרי פטירתו נישאה הרבנית מ' רייזל בזיו"ש להרה"ק ר' דוב בער (בהרה"ק ר' יהודה מאיר) המכונה ר' בערצי שפירא אבד"ק סקאלא שפיטיווקא וטלוסט נכד הרה"ק ר' פנחס מקאריץ ור' יעקב שמשון משפיטיווקא, היא נפטרה ביום ז' כסליו תרכ"ג ומנו"כ בזידיטשוב).

הגה"ק ר' יוסף היה גאון גדול בתורה ובקבלה והותיר אחריו כתבים רבים בכתי"ק, בנו - רבינו בעל בני שלשים מביא ד"ת בשמו בס' בני שלשים חלק ויצבר יוסף (אות קכ"ה).

נלב"ע ה' אלול תרי"ב ומנו"כ בקאזאווא.

רבינו היה פ"א באונגארין, וכאשר נסע בחזרה על הרי הבעסקיד ירד מעל העגלה והלך ברגליו. העגלה הלכה בעקלתון כמו שנוהגין כשרוצים לעלות עם עגלה על הר גבוה. והה"צ הלך על מסילה אחת והעגלה הלכה על ראש ההר. והה"צ עוד לא היה שם והמתינו כמו שעה והרה"צ לא בא, והעת היה בערב אחר תפלת מנחה, והלכו לבקשו אנה ואנה ולא מצאו את הה"צ, והה"צ הלך ותעה בהדרך מחמת מחשבותיו הקדושים, והנה פתאום בא אליו ערל אחד ושאל בשלומו ואמר כבודו תעה בהיער הזה ואין זה הדרך אשר מעלתו צריך לילך בו, לכן אם יתן לי לילקע טיטין אראה לו הדרך הנכון, ונתן לו הטיטין, ואחז ביד הרה"ק והוליכו איזה מינוטען והראה לו העגלה שלו. והמשמש לא היה אצל העגלה כי הלך לבקש את רבו. וכאשר בא הרה"צ לביתו שאלה אותו הרבנית אשר היתה בת הרה"ק מ' צבי מזידיטשוב "האסט גיט געבלאנדזשעט אין בעסקיט!" ושאל אותה בעלה הצדיק מהיכן ידעת מזה! ענתה הרבנית, אבי הרה"ק בא אצלי ואמר לי שהראה לך הדרך בבעסקיד ונתת לו לילקע עם טיטין.

הה"צ רבי יוסף מקאזיווא זי"ע פעם אחת הזמין אותו נגיד אחד על חתונת בתו, ובעת הסעודה צוה הנגיד כטוב לבו ביין להביא החבית עם המעד על השלחן, וכן עשו. ואמר הנגיד, רבותי! תשתו כעת המעד של אליהו הנביא זכור לטוב! ושתו מהמעד עד הבוקר ולא נשאר בהחביות כלום. וביום שלאחריו ביקש הה"צ מקאזיווע שיאמר לו הבעה"ב מה שאמר בלילה שישתו מהמעד של אליהו הנביא, והנגיד סיפר לו המעשה שהיה כך היה.

זה כמו עשרים שנה הייתי ג"כ מעד שענקער, אך הייתי עני גדול, ולא עוד אלא שבא איש אחד ועשה לו מעד שענק כנגדי, והמעד שלי נחמץ לגמרי. בערב יום הקדוש בבוקר כשהייתי בבית המדרש להתפלל בא אצלי הגבאי דביהמ"ד ואמר לי רצונך להיות מוהל? ואמרתי לו הן! אמר לי הגבאי תלך למקום פלוני רחוק פרסה מן העיר בקרעטשמע ושם דר איש יהודי וילדה לו בן זכר והאיש הזה אינו בביתו ולקחתי בידי טלית ותפילין והלכתי. והיה אז גשם רפש וטיט על הדרך, וכשבאתי אל הקרעטשמע ראיתי שעניות גדול שורה בבית הזה, ולא היה שם רק היולדת עם אמה הזקנה ועוד איזה ילדים קטנים, ועמדתי על הדלת לראות אם לא ילך דרך זה איזה איש שיהיה סנדק והמתנתי איזה זמן, עד שראיתי איש עובר אורח בא ואמרתי לו שימחול לבוא אל הבית ואכבד אותו עם סנדקאות כי יש פה ברית מילה. אמר העני אני איני הולך היום אחר מצוות! הנני הולך העירה לעמוד על פתח בית המדרש לקבץ נדבות! ואמרתי לו הלא איש עני אתה, מתי יבא לידך מצות סנדקאות? אך העני לא היה רוצה בשום אופן, ואמרתי לו כמה אתה רוצה לקבץ היום? ואמר לי לכל הפחות א' זהוב כסף, אמרתי לו אני אתן לך הזה"כ! אך בא עמי אל הבית, ואמר לי העני מתי תתן לי הזה"כ? אמרתי לו עתה אתן לך הטלית ותפילין למשכון ובעיר אתן לך הזה"כ. העני בא עמי על הבית והיה סנדק ואני הייתי מוהל.

אח"כ הלכנו יחד אל העיר ועל הדרך שאל אותי מה פרנסתי? ואמרתי לו מעד שענקער אנכי, אך עתה בא איש אחד ועשה לו ג"כ מעד שענק כנגדי והמעד שלי נחמץ ואני עני גדול, ויש לי שבע בנות. אמר לי האיש, השם יתברך יכול להושיע לך מהמעד הזה שתתן לבתך הבכורה אלף זה"כ ולהשניה שני אלפים וכו' ולבתך השביעית שבע אלפים זה"כ. וכאשר באנו אל העיר נעלם ממני האיש עם הטלית ותפילין שלי ואני הלכתי אל הבית המדרש כי חשבתי שבודאי יביא לי האיש הטלית שלי ואני אתן לו הזה"כ כאשר הבטחתי לו, וישבתי שם עד קודם תפלת מנחה והאיש לא בא. הלכתי אל המקוה והלכתי לביתי, ובביתי מצאתי הטלית ותפילין שלי. שאלתי את אשתי מי הביא הטלית ותפילין שלי? אמרה איש עני הביאו והניח הטלית ותפילין על השלחן, ואתה כמה הרווחת היום אשר לא היה לך פנאי להביא הטלית ותפילין לביתך ושלחתיו עם איש עני? אני לא אמרתי לה כלום, אך במוצאי יום הקדוש ירדתי אל המרתף ושתיתי מן המעד וראיתי שהמעד הוא טוב ומטיב, והתחלתי למכור מן זה המעד וכן אני מוכר מזה עד היום, ונתתי לבתי הבכורה אלף זה"כ כמו שאמר לי העני, ועתה אני מכניס בתי הקטנה לחופה ונתתי לה שבע אלפים זה"כ לנדן, ואני ב"ה עשיר גדול, ועתה מה לי עוד לאכול ממעשה נסים לכן אמרתי שתו מן המעד של אליהו הנביא ז"ל.

הה"צ רבי יוסף מקאזיווע זי"ע נסע פ"א על הדרך ופגע בקרעטשמע, וצוה על הבעל עגלה שיעמוד, וכאשר ראה הבעה"ב את הה"צ יצא לחוץ ונתן שלום להה"צ, והה"צ בקש ממנו מים קרים, אמר לו הבעה"ב עבור בן זכר אתן לרבינו מים קרים כי היה חשוך בנים. אמר לו הה"ק עם חמשים זהובים כסף, אמר לו הבעה"ב אני אתן החמשים זה"כ, אמר לו הה"צ "דו האסט מיך געכאפט ביים ווארט, אבער בעפאר איין מיידעל", והבין כוונת הה"צ שיהיה לו בת תחילה ואח"כ בן זכר, ע"ז אמר הבעה"ב עוד יותר טוב, ואח"כ אירע לו שאשתו שבקה לן חיים בקרוב הימים ונשא בתולה והיה לו ממנה בן.

הנה זה בא

ברגשי גיל ושמחה הננו להודיע כי בסייעתא דשמיא יצא לאור ברוב פאר והדר הספר החשוב שרבים ציפו לו

פאר יהוסף

תולדות וקורות רבותינו הקדושים מקאסאן זיע"א

הספר מכיל תולדות, סיפורים ועובדות קודש של רבותינו זיע"א בכל מקומות מושבותיהם בארץ הונגריה וכן סקירה היסטורית על תלמידיהם ואנשי שלומם (500 עמ')

את הספר ניתן להשיג במשרדינו או בכתובת מייל

4132670@gmail.com

ובימים הקרובים יהיה ניתן להשיגו בכל חנויות הספרים בארץ ובחו"ל